

Třebenský, Lukáš Gabriel

**Mezinárodní studentská vědecká konference 2025, 23.-25. 5. 2025,
Modra, Slovenská republika**

Sacra. 2025, vol. 23, iss. 2, pp. 68-70

ISSN 2336-4483 (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/digilib.83120>

Access Date: 15. 12. 2025

Version: 20251203

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Mezinárodní studentská vědecká konference 2025

23.–25. 5. 2025, Modra, Slovenská republika

Lukáš Gabriel Třebenský, FF MU, Ústav religionistiky
e-mail: 526423@mail.muni.cz

Ve dnech 23.–25. 5. 2025 se konala *Mezinárodní studentská vědecká konference*, na níž se tradičně setkávají studenti a vyučující religionistiky z České a Slovenské republiky. Konferenci tentokrát pořádala Katedra porovnávací religionistiky z Bratislavské Univerzity Komenského (FIF UK) ve studijním a kongresovém středisku v Modre. Po ubytování byla večer prvního dne představena další pracoviště všech zúčastněných, mezi něž patřila Katedra filozofie a religionistiky z Pardubické univerzity (FF UPCE), Ústav religionistiky Masarykovy univerzity (FF MU) a jedno z pracovišť Univerzity Karlovy – Ústav filozofie a religionistiky (FF UK).

Druhý den ráno se po zahajovací řeči pořadatelů Attily Kováce a Kataríny Csikosové jako první prezentující ujal slova Vilém Markvart z FF UK se svým příspěvkem *Strukturalistická analýza filmu La Chimera* (2023). Rozbor se opíral o analýzu mýtů Claude Lévi-Strausse, který je chápal jako projev tzv. divokého myšlení, tedy konkrétního a metaforického, v opozici k myšlení domestikovanému, jež je více abstraktní. Autor k filmu přistoupil jako k projevu divokého myšlení, a to vzhledem k jeho konkrétním obrazům a mnohvrstevnatosti. Stejně jako Lévi-Strauss v mýtech hledal autor ve filmu binární opozice a póly, mezi nimiž osciluje hlavní hrdina příběhu – vykradač etruských hrodek Arthur. Následná diskuze a otázky z publika se týkaly teorie Lévi-Strausse a vztahů mezi filmy a mytologiemi.

Další příspěvek s názvem *Svatý Kolumbán mladší a jeho misie na kontinentě* prezentovala Ivana Srnská z FF MU. Autorka si kladla za cíl ve své přednášce přiblížit publiku postavu svatého Kolumbána mladšího (540–615 n. l.), iroskotského misionáře působícího zejména ve Francii a Itálii, který sehrál důležitou roli při šíření křesťanství v Evropě. Detailně bylo shrnuto i Kolumbánovo dílo a prameny týkající se jeho života. Důležitým, ale zdaleka ne jediným pramenem, byl pro autorku spis *Vita Sancti Columbani* od Jonáše z Bobbia. Na přednášku navázala diskuze nad atributy svěťce nebo specifiky iroskotské misie.

Po krátké přestávce se pozornost posluchačů přesunula k příspěvku Benjamina Mikluščáka z FF UK pod názvem *Antropologické čítanie antinomizmu v Šabatianskom hnutí*. Autor nejprve nastínil společenské napětí, které předcházelo vzniku šabatianismu. Během šíření populárního šabatianského hnutí se objevuje tzv. antinomismus (rituální překračování a narušování specifických halachických pravidel), jenž se prezentující snaží uchopit pomocí teorie Mary Douglasové. Lidská mysl podle ní přirozeně organizuje a systematizuje chaotický svět do kategorií. Nepatřičné, nečisté a vybočující aspekty, které mají podle Douglasové určitou transformační společenskou moc, spojuje prezentující autor s antinomismem, jenž

tak chápe jako smysluplný rituální akt, pomocí něhož se kolektiv snažil vyrovnat s napjatou situací v židovských obcích. Svůj závěr dále podporuje například pozorováním, že regiony mimořádně náchylné k přijímání reformních myšlenek se často shodovaly s oblastmi výskytu antinomistických tendencí, což naznačuje, že antinomismus mohl hrát určitou roli při transformaci společenského řádu.

Po neméně zajímavé debatě s publikem o různých projevech antinomismu se volně tematicky navázalo příspěvkem *Poznáte je po kameni: Vizualita židovských a muslimských náhrobků od sametové revoluce po současnost v ČR* od dvojice studentů Abrahama Maurera a Martina Lednického z FF UK. Autoři představili výzkum, na kterém s dalšími kolegy pracovali v průběhu dvou semestrů, a jenž sestával mimo jiné z vytváření vizuální databáze židovských a muslimských náhrobků vznikajících od roku 1989 až po současnost. Kromě mapování náhrobků projekt zahrnuje i zúčastněné pozorování, návštěvy hřbitovů a rozhovory s různými aktéry působícími na procesy vytváření náhrobků (například s pozůstalými nebo s představiteli muslimských a židovských obcí). Navíc autoři sbírali o náhrobkách doplňující data jako přítomnost hebrejských nápisů, ozdob a pozorovali i odchýlení od halachických předpisů. Po prezentaci probíhala diskuze o muslimských i židovských komunitách v ČR a jejich vlivu na vizualitu náhrobků.

Následující prezentace se tematicky vracela zpět ke křesťanství – jednalo se o návrh mé magisterské diplomové práce s předběžným názvem *Does coalition threat lead to an increase in fundamentalism? Online experiment among American Catholics*. Cílem práce je pomocí online experimentu mezi katolíky Spojených států amerických ověřit hypotézu vycházející z evoluční teorie a koaliční psychologie, podle níž sociální vyloučení bylo v určité fázi lidské evoluce hrozbou pro přežití a reprodukci. Pomocí evolučně vyvinutého psychologického mechanismu by tak měl lidský organismus reagovat na sociální vyloučení například navýšením konformity ke skupinovým normám, přesvědčení nebo loajality ke skupině v závislosti na konkrétním kulturním a sociálním kontextu. Debata se týkala dotazníkových nástrojů, problematiky získávání participantů, ale i kulturního a sociálního kontextu amerického katolicismu.

Určitými totalizujícími tendencemi v rámci myšlení a jednání skupin se zabýval i další příspěvek *Od fackových podchodov k zeleným žabám: transformácia pravicového radikalizmu v kyberpriestore, prípad Daniela Bombica* od Dominika Populhara z FIF UK. Autor analyzuje, jak se neofašistické a pravicově radikální projevy slovenského politika Daniela Bombica v online prostředí transformují do podoby „memů“, nových gest a symbolů nahrazujících tradiční fašistické znaky. K rozboru internetového obsahu autor využívá teorie Theodora Adorna a poukazuje na ideologické šíření neofašismu pod rouškou zdánlivě neškodné komedie. Nad způsoby komunikace neofašistických hnutí a jejich proměnou se rozvíjela i následná debata.

Po obědové přestávce program dále pokračoval příspěvkem od Petry Fialové z FIF UK jménem *Írsko-palestínská solidarita*, jenž se týkal nedostatečně známých sympatií Irů vůči Palestincům. Podpora je v Irsku dobře pozorovatelná a projevuje se například zvýšením palestinských vlajek na budovách. Jako možné vysvětlení nabízí autorka příspěvku podobnost historii národů, které si prošly koloniálním útlakem britského impéria. Jako možná paralela k historii se tak Irům nabízí i Izrael, který je vnímán jako kolonizující síla na palestinském území. Diskuze

s publikem se týkala problematiky islamofobie v Evropě a způsobů, jakými se s ní Irsko-palestinská solidarita vyrovnává.

Příspěvek Jiřího Preinera z FF UK *Sedm zřeců a jejich význam pro védský rituál* se zabýval symbolikou postav sedmi mudrců v rámci védské literární tradice. Sedm zřeců figuruje v nejstarších védských textech jako první zprostředkovatelé védského rituálu. V rámci upanišad však rituál ztrácí svoji centrální úlohu a zřeci v této literatuře již nepředstavují liminální postavy zprostředkovávající lidem spojení s transcendentnem. Později obětníci védského rituálu pijí nápoj *sóma*, čímž se dle autorovy interpretace symbolicky stávají sedmi zřeci. Hlavními body diskuze byly výskyt postav sedmi mudrců i v jiných starověkých kulturách a problematika teorií indologů a orientalistů typu Mircea Eliadeho.

Po další krátké přestávce prezentoval svoji práci *Nomina sacra mezi textem a obrazem* Ondřej Číha z FF UK. Cílem autora bylo představit posluchačům, co jsou *nomina sacra*, jak vznikly a jaký měly vztah ke křesťanskému umění. Původně se pravděpodobně jednalo o praxi zkracování posvátných jmen v rámci textu a nejspíše sloužily jako pomůcka k zapamatování a usnadnění pro čtenáře či pisatele. Autor zachycuje jejich pozdější používání v odlišných kontextech (mimo text, na křesťanském umění) a jejich proměnu interpretuje jako přechod textu do obrazu. Diskuze se týkala funkcí *nomina sacra* v umění, případného využívání novodobými autory a možné důvody k jejich přechodu do obrazu.

Poslední prezentace konference Matyáše Lednického z FF UK s názvem *Praktický manicheismus: Pár metodologických návrhů ke studiu manicheismu jako náboženství zakotveného v materiálním světě* se zabývala praktickými cíli náboženského jednání. Hlavním příkladem je vztah dvou skupin v rámci manicheismu – éléky a auditory. V případě první skupiny se jedná o praktikující askety s přísnými omezeními a v případě druhé skupiny o jejich laické posluchače, kteří askety materiálně zajišťují. Ovšem cíle asketů i jejich posluchačů jsou zakotveny v materiálním světě. Kromě spásy světa se snaží dosáhnout i generování božské moci a prosperity. Následná diskuze se mimo manicheismus vedla nad podobnostmi vztahu mezi asketickými skupinami (v jiných časech, místech a kontextech) a jejich posluchači s různou motivací asketické skupiny podporovat.

Letošní ročník Mezinárodní studentské vědecké konference se tak viditelně nesl ve znamení rozmanitých témat, metodologických přístupů i badatelských perspektiv, které ukázaly pestrost současné religionistické produkce studentů v České i Slovenské republice. Kromě akademických přínosů nabídlo setkání také prostor pro vzájemné poznání napříč pracovišti a sdílení inspirace i zkušeností. Věřím, že tento formát zůstane i nadále živou součástí studentského vědeckého života a že se v příštím roce setkáme s neméně silnou účastí. Poděkování patří všem organizátorům z FIF UK, zejména Attilovi Kovácsovi a Kataríně Csikosové, za bezproblémový průběh celé akce a vytvoření přátelského prostředí.